

א פנים אתם ליהנה אלהיכם לא תתגדרו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

פנים אתם ליהנה אלהיכם לא תתגדרו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

פני אתון קדם יי אלהכון לא תתחממון ולא תשוון מרט בין עיניכון על מת:

ב כי עם קדוש אתה ליהנה אלהיך ובך בחר יהוה להיות לו לעם סגלה מכל העמים

אשר על-פני האדמה:

כי עם קדוש אתה ליהנה אלהיך ובך בחר יהוה להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על-פני

האדמה:

ג ארי עם קדיש את קדם יי אלהך ובך אתרעי יי למהוי לה לעם חביב מכל עממיא די על אפי ארעא: ם

ג לא תאכל כל-תועבה:

לא תאכל כל-תועבה:

לא תיכול כל דמרחק:

ד זאת הבהמה אשר תאכלו שור שיה כשבים ושה עזים:

זאת הבהמה אשר תאכלו שור שיה כשבים ושה עזים:

דין בעירא דתיכלון תורין אמרין דרחלין וגדנן דעזין:

ה איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר:

איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר:

אילא וטביא ויחמורא ויעלא ורימא ותורבלא ודיצא:

רש"י

(א) [פנים אתם — וגו'] לא תתגדרו, לא תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת, כדרך שהאמורים עושין — לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקרחים. **בין עיניכם**, אצל הפדחת ובמקום אחר הוא אומר "לא קרחו קרחה בראשם" — לעשות כל הראש כבין העינים:

(ב) [כי עם קדוש אתה, וגו וכו' בחר], "כי עם קדוש אתה" — קדשת עצמך מאבותיך, ועוד — "וכך בחר ה'":

(ג) כל-תועבה, כל שתעבתי לך' — כגון: צרם און בכור פדי לשחטו במדינה, הרי דבר שתעבתי לך "כל מום לא יהיה בו", וכו' ולמד פאן, שלא ישחט ויאכל על אותו המום. בשל בשר בחלב, הרי דבר שתעבתי לך, הזהיר פאן על אכילתו:

(ד-ה) זאת הבהמה וגו' איל וצבי ויחמור, למדנו שהחיה בכלל בהמה. ולמדנו שהבהמה ויחיה טמאה מרבה מן הטהורה, שבכל מקום פורט את המעט. ואקו, מתרגם 'יעלא' — יעלי סלע, הוא אשטנבו"ק. ותאו, 'תורבלא' — תור היער. באלא' — יער בלשון ארמי:

ו וְכַל־בְּהֵמָה מִפְּרֶסֶת פְּרֶסֶה וְשִׁמְעַת שְׁמַע שְׁתֵּי פְּרֹסוֹת מְעַלֶּת גְּרָה בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:

וְכַל־בְּהֵמָה מִפְּרֶסֶת פְּרֶסֶה וְשִׁמְעַת שְׁמַע שְׁתֵּי פְּרֹסוֹת מְעַלֶּת גְּרָה בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:

וְכָל בְּעִירָא דְסְדִיקָא פְּרֶסְתָּא וּמִטְלָפָא טְלָפִין תְּרִתִּין פְּרֶסְתָּא מְסָקָא פְּשָׂרָא בְּבִעִירָא יְתָה תִּיכְלוּן:

ז אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעְלֵי הַגְּרָה וּמִמְפְּרִיטֵי הַפְּרֶסֶה הַשְּׂסוּעָה אֶת־הַגְּמֹל וְאֶת־הָאֲרֻנָּבֶת וְאֶת־הַשֶּׁפֶן כִּי־מַעְלָה גְּרָה הִמָּה וּפְרֶסֶה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם:

אֶךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעְלֵי הַגְּרָה וּמִמְפְּרִיטֵי הַפְּרֶסֶה הַשְּׂסוּעָה אֶת־הַגְּמֹל וְאֶת־הָאֲרֻנָּבֶת וְאֶת־הַשֶּׁפֶן כִּי־מַעְלָה גְּרָה הִמָּה וּפְרֶסֶה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם:

ח בְּרֵם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמְסָקֵי פְּשָׂרָא וּמִמְסְדִיקֵי פְּרֶסְתָּא מִטְלָפֵי טְלָפֵי יֵת גְּמֵלָא וְיֵת אֲרֻנָּבָא וְיֵת טְפֹזָא אַרֵי מְסָקֵי פְּשָׂרָא אֲנֹן וּפְרֶסְתָּהוּן לֹא סְדִיקָא מְסָאֲבִין אֲנֹן לְכוּן:

ח וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מְפָרִים פְּרֶסֶה הוּא וְלֹא גְרָה טְמֵא הוּא לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִנְעוּ:

וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מְפָרִים פְּרֶסֶה הוּא וְלֹא גְרָה טְמֵא הוּא לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִנְעוּ: וְיֵת חֲזִירָא אַרֵי מְסְדִיק פְּרֶסְתָּא הוּא וְלֹא פְּשָׂר מְסָאֲב הוּא לְכוּן מִבְּסָרְהוּן לֹא תִיכְלוּן וּבְנִבְלָתָהוּן לֹא תִקְרְבוּן: ם

ט אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בָּמִים כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת תֹאכְלוּ:

אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בָּמִים כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת תֹאכְלוּ:

יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דֵי בְמִיָּא כָּל דֵי לֵה צִיִּצִין וְקִלְפִין תִּיכְלוּן:

רש"י

(ו) [מְפָרֶסֶת פְּרֶסֶה] "מְפָרֶסֶת" — סְדוּקָה, כְּתַרְגוּמוֹ. "פְּרֶסֶה" — פְּלֹאנְט"ה. וְשִׁמְעַת, חֲלוּקָה בְּשְׁתֵּי צְפָרְנִים, שֵׁישׁ סְדוּקָה וְאִינָה חֲלוּקָה בְּצְפָרְנִים, וְהִיא טְמֵאָה. בְּבִהְמָה, מִשְׁמַע מַה שְׂנִמְצָא בְּבִהְמָה, אֹכֵל, מִכָּאן אָמְרוּ שֶׁשְּׁלִיל גֵּתֵר בְּשַׁחֲטֵת אָמוֹ:

(ז) הַשְּׂסוּעָה, בְּרִיָּה הִיא שֵׁישׁ לֵה שְׁנֵי גִבִּין וּשְׁתֵּי שְׁדָרְאוֹת. אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: לָמָּה נִשְׁנוּ, בְּבִהְמוֹת — מִפְּנֵי הַשְּׂסוּעָה, וּבְעוֹפוֹת — מִפְּנֵי הָרָאָה; שְׁלֹא נִאָּמְרוּ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים:

(ח) וּבְנִבְלָתָם לֹא תִנְעוּ, רַבּוֹתֵינוּ פָּרְשׁוּ: בְּרַגְלֵי — שְׂאֵדָם חִיב לְטַהֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּרַגְלֵי. יְכוּל יִהְיֶה מְזֻהָרִים בְּכָל הַשָּׁנָה — תְּלָמוּד לֹמֵר "אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים" וְגו' ["לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא"], וּמַה שְׂמַאֲת הַמֵּת חֲמוּרָה, כֹּהֲנִים מְזֻהָרִים וְאִין יִשְׂרָאֵל מְזֻהָרִים, טְמֵאֲת נִבְלָה קֵלָה, לֹא כָּל שָׂכָן:

י וְכֹל אֲשֶׁר אֵינְלֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת לֹא תֹאכְלוּ טָמֵא הוּא לָכֶם:
 וְכֹל אֲשֶׁר אֵינְלֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת לֹא תֹאכְלוּ טָמֵא הוּא לָכֶם:
 וְכֹל דֵּי לֵית לֵיה צִיצִין וְקִלְפִין לֹא תִיכְלוּן מְסֹאֵב הוּא לְכוּן: ם

יא כָּל-צִפּוֹר טְהוֹרָה תֹאכְלוּ:

כָּל-צִפּוֹר טְהוֹרָה תֹאכְלוּ:

כָּל צִפּוֹר דְּכָיָא תִיכְלוּן:

יב וְזֶה אֲשֶׁר לֹא-תֹאכְלוּ מֵהֶם הַנֶּשֶׁר וְהַפֶּרֶס וְהַעֲזוּנִית:

וְזֶה אֲשֶׁר לֹא-תֹאכְלוּ מֵהֶם הַנֶּשֶׁר וְהַפֶּרֶס וְהַעֲזוּנִית:

וְדִין דֵּי לֹא תִיכְלוּן מִנְהוֹן נִשְׂרָא וְעַר וְעִזָּיָא:

יג וְהִרְאָה וְאֶת-הָאִיָּה וְהִדִּיָּה לְמִינָהּ:

וְהִרְאָה וְאֶת-הָאִיָּה וְהִדִּיָּה לְמִינָהּ:

וּבֵת כְּנָפָא וְטָרְפִיתָא וְדִיתָא לְזִנָּה:

יד וְאֵת כָּל-עֶרְב לְמִינֹו:

וְאֵת כָּל-עֶרְב לְמִינֹו:

וְיֵת כָּל עֶרְבָא לְזִנָּה:

טו וְאֵת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת-הַתַּחֲמָם וְאֶת-הַשְּׁחָף וְאֶת-הַנֶּיֶץ לְמִינָהּוּ:

וְאֵת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת-הַתַּחֲמָם וְאֶת-הַשְּׁחָף וְאֶת-הַנֶּיֶץ לְמִינָהּוּ:

וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפּוֹר שְׁחָפָא וְנָצָא לְזִנָּהּי:

רש"י

(יא) כָּל-צִפּוֹר טְהוֹרָה תֹאכְלוּ, לְהַתִּיר מִשְׁלַחַת שְׂבַמְצָרַע:

(יב) וְזֶה אֲשֶׁר לֹא-תֹאכְלוּ מֵהֶם, לְאַסֵּר אֶת הַשְּׁחוּטָה:

(יג) וְהִרְאָה וְאֶת-הָאִיָּה וְגו', הִיא 'רָאָה', הִיא 'אִיָּה', הִיא 'דִּיָּה', וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמָה 'רָאָה' — שְׂרוּאָה בְּיוֹתֵר. וְלָמָּה הִזְהִירָךְ בְּכֹל שְׂמוֹתֶיהָ, שֶׁלֹּא לִיתֵן פֶּתַח חוֹן פֶּה לְבַעַל דִּין לְחִלְקָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹסְרָה קוֹרָא אוֹתָהּ 'רָאָה', וְהִבָּא לְהַתִּיר, אוֹמֵר: זֶה 'דִּיָּה' שְׂמָה, אוֹ 'אִיָּה' שְׂמָה, וְזוֹ לֹא אָסֵר הַכְּתוּב. וּבַעֲוֹפוֹת פֵּרֶט לֶךְ הַטְּמָאִים לְלַמֵּד שֶׁהַעוֹפוֹת הַטְּהוֹרִים מְרַבִּים עַל הַטְּמָאִים, לְפִיכֹךְ פֵּרֶט אֶת הַמוֹעֵט.

טז אַתְּ-הַכּוֹס וְאֶת-הַיַּיִן שׁוּף וְהַתְּנַשְּׁמֶת:

אַתְּ-הַכּוֹס וְאֶת-הַיַּיִן שׁוּף וְהַתְּנַשְּׁמֶת:

וְקִדְיָא וְקַפּוּפָא וּבִתְא:

יז וְהַקָּאָת וְאֶת-הַרְחֻמָּה וְאֶת-הַשְּׁלֶד:

וְהַקָּאָת וְאֶת-הַרְחֻמָּה וְאֶת-הַשְּׁלֶד:

וְקָתָא וַיִּבְרַקְרָא וְשָׁלִי נֹנָא:

יח וְתַחֲסִידָה וְהַאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְהַדּוּכִיפָת וְהַעֲטָלָף:

וְתַחֲסִידָה וְהַאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְהַדּוּכִיפָת וְהַעֲטָלָף:

וְחִזְרִיתָא וְאֲבוּ לְזִנְהָ וְנִגְרָ טוּרָא וְעֲטָלְפָא:

יט וְכֹל שְׂרִיץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכְלוּ:

וְכֹל שְׂרִיץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכְלוּ:

וְכֹל רֶחֶשׂא דְעוֹפָא מְסָאֵב הוּא לְכוּן לֹא יִתְאַכְלוּן:

כ כָּל-עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ:

כָּל-עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ:

כָּל עוֹפָא דְכִי תִיכְלוּן:

===== רש"י =====

(טז) הַתְּנַשְּׁמֶת, קַלְבִּיא שׁוּרִי"ץ:

(יז) שְׁלֶד, הַשּׁוּלָה דְגִים מִן הַיָּם:

(יח) הַדּוּכִיפָת, הוּא תְרַנְגוּל הַבֵּר, וּבִלְע"ז הַרופ"א, וְכַרְבְּלָתוֹ כְּפוּלָה:

(יט) שְׂרִיץ הָעוֹף, הֵם הַנְּמוּכִים הַרוֹחֲשִׁים עַל הָאָרֶץ, כְּגוֹן: זְבוּבִים, וְצָרְעִים וְחִגְבִּים טָמְאִים, הֵם קְרוּיִים "שְׂרִיץ":

(כ) כָּל-עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ, וְלֹא אֵת הַטָּמֵא, כֹּא לִיתֵן 'עֲשֵׂה' עַל 'לֹא תַעֲשֵׂה', וְכֵן בְּבִהְמָה "אֲתָהּ תֹאכְלוּ" — וְלֹא בְּהֵמָה טָמְאָה, וְלֹא תֵבֵא מִכֹּל 'עֲשֵׂה', 'עֲשֵׂה' לְעֵבֵר עֲלֵיהֶם בְּ'עֲשֵׂה' וְלֹא תַעֲשֵׂה:

כא לא-תאכלו כל-גבלה לגר אשר-בשעריך תתננה ואכלה או מכל לנכרי כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך לא-תבשל גדי בחלב אמו:

לא-תאכלו כל-גבלה לגר אשר-בשעריך תתננה ואכלה או מכל לנכרי כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך לא-תבשל גדי בחלב אמו:

לא תיכלון כל נבילא לתותב ערל די בקרויך תתננה וייכלנה או תזבננה לבר עממין ארי עם קדיש את קדם יי אלהך לא תיכול בשר בחלב: פ חמישי

רשי רשי

(כא) לגר אשר-בשעריך, גר תושב, שקבל עליו שלא לעבד עבודה זרה ואוכל נבלות. כי עם קדוש אתה לה, קדוש את עצמך במקור לך, דברים המתרים ואחרים נוהגים בהם אסור, אל תתירם בפניהם. לא-תבשל גדי, שלש פעמים, פרט לחיה, ולעופות ולבהמה טמאה: